

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 112

פרשת 'כי תבוא' - ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה ע"ח ותנייני פ"ב

ביאור הבעש"ט בפסוק אשרי העם יודעי תרועה / לא מספיק לסמוך על הצדיק צריך לעשות תשובה בעצמו / 'רש השנה' - י' פעמים שם אלהי"ם / כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה / בפרשת כי תבוא שהיא סוף השנה כתוב "מראשית" מלא / בתשרי נברא עולם - תשרי מרשית / תשרי - תשרי"ק ניסן א-ב כסדר / ניסן אביב - א' ב' כסדר / כסדר ושלא כסדר - במה זה תלוי / איך יתקן שילך לו הכל כסדר / "קחו עמכם דברים" - זו עיקר התשובה / סליחות וידי ששל סדר תשרי"ק / אד"ם - שם הו"ה במילי אלפין / קטרוג הלבנה שלא רצתה להתבטל לשמש / מהלכת בתאות לבו ומרחקת כל מה שישנא / כשהאיש לא זכה מחמת עוונותיו אשתו מנגדת לו / פנימיות הענין שבהרבה דברים נשים שוות היום לגברים / הנשים הצדקניות בישראל היו מתבטלות לבעליהן הצדיקים / הטעם שצריך עצמו בשביל הבריה / כיצד על ידי העוונות נעשה ח"ו פגם בשכינה / הטעם שמצות 'אהבת ישראל' כל כך חשובה / היודי דברים משיב את השכינה למקומה / תשוב ה' - ה' אחרונה שהיא השכינה / 'יודי דברים בפני תלמיד חכם האמת' / לתקן את הפגם שפגמנו בתורה / כיצד יוציא את השמות טומאה החקוקות על עצמותיו / היות שהתורה של התלמיד חכם הוא יכול לתקן מה שפגמו בה / המקום לעשות את היודי דברים בפני הצדיק רק באומן / אם אדם אנוס ולא מגיע לאומן יש אפשרות גם במיהרן / לעובדא ולמעשה בוידי דברים בפני הצדיק

ביאור הבעש"ט בפסוק אשרי העם יודעי תרועה

א. השבוע (יום רביעי) ח"י אלול זה יום ההולדת של הבעל שם טוב הקדוש, ולכבודו נפתח בחידוש שלו, כתוב (תהלים פט, טז) **אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר פְּנִיךָ יְהִלְכוּן** הנה המילה 'העם' - על פי רוב הכוונה לאנשים פשוטים, לומר שאפילו הם יודעי תרועה. ומסביר זאת הבעל שם טוב בדרך משל: על עם שהיה להם גיבור מלחמה חזק מאוד, וכל בני המדינה היו סומכים את עצמם על אותו גיבור, ומפני שהיה להם כזה גיבור, הם הזניחו את הלימוד של תכסיסי מלחמה. ומה שקרה, שהיתה להם מלחמה עם איזו מדינה, והאויב ידע שיש להם גיבור שאף אחד לא יכול עליו, ומה עשה האויב? הם הצליחו לגנוב בשקט את כל הכלי מלחמה והכלי נשק של אותו גיבור, וברגע האמת כשהתחילה המלחמה, הגיבור לא מצא את כלי הלחימה שלו, ולא היה במה להילחם, וכך האויב השתלט עליהם וניצח - זה המשל.

לא מספיק לסמוך על הצדיק צריך לעשות תשובה בעצמו

ב. מסביר הבעל שם טוב את הנמשל, שלפעמים אנחנו סומכים על הצדיקים שלנו, שהם גיבורי אמת. רק שלפעמים חס ושלום בזמן הדין, בא השטן ומצליח לקחת את הכלי המלחמה של הצדיקים, ואם אנחנו בעצמנו לא נדע את דרך המלחמה על ידי תפילה ותקיעת שופר, אז ח"ו יכול השטן לנצח בקטרוג שלו. נמצא, שנכון שיש לנו צדיקים גדולים ואנחנו סומכים עליהם, אבל למעשה, ביום ראש השנה צריכים בעצמנו לעשות תשובה, ולדעת להריע בשופר, כי השטן יכול לגנוב את המוחין של הצדיקים, ואז ח"ו כולם יכולים ליפול. ולכן אומר הבעש"ט: שאנחנו בעצמנו צריכים לעשות תשובה, ולכן כתוב: **אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה** - ה' בְּאוֹר פְּנִיךָ יְהִלְכוּן, שהעם יודעים בעצמם איך להילחם ולתקוע בשופר, ולהסיר את הקטרוג. ואחרי שעשינו תשובה בעצמנו, רק אז נוכל לסמוך על הכח של הצדיקים.

והדברים האלו נוגעים אלינו, כי בישיבות כל הזמן התחנכנו שכל אדם צריך להתאמץ בענין תשובה לעצמו וכו', אבל בברסלב יש הרבה דיבורים בדרך התחזקות שהצדיק עושה תשובה בשבילך וכן מפורסמת השיחה, שאת אנשי אני מעביר בברכו הראשון וכו' (אמנם לא פשוט מה המקור של שיחה זו). והכל אמת, אלא שבכל אופן לא מספיק לסמוך על הצדיקים, כיון שהשטן יכול לעכב את הכח של הצדיקים, או לקחת מהם את המוחין ולהביאם למוחין דקטנות כמשל הנ"ל בענין כלי המלחמה של הגיבור, ולכן אנחנו ג"כ צריכים לעשות הרבה תשובה בעצמנו.

ובאמת כך המנהג בברסלב למעשה, כי מי שמגיע נכון לראש השנה של רבינו, יודע כמה רבינו הזהיר על הוודי דברים בערב ראש השנה, והוא עושה את עבודת התשובה כמו שצריך, וזוכה לקיים: **אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה** - שכל אחד מישראל יודע איך להריע לפני הקב"ה בבקשת תחנונים.

'רש השנה' - י' פעמים שם אלהי"ם

ג. ה'בני יששכר' אומר חידוש מאוד יפה, ראש השנה נקרא בתורה בשם 'יום תרועה', ורק חז"ל קוראים לו 'ראש השנה'. הגימטריה של המילים 'ראש השנה' עולה 861. אם נעשה רק 'רש השנה' (כלי א') זה 860 - שזה עולה 10 פעמים שם 'אלהי"ם'. והאל"ף הנוספת זה כנגד 'אלופו של עולם', כך הוא אומר.

כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה

ד. וכעת אני רוצה לקחת את החידוש שלו לענין שדיברנו: שראש השנה גם נדרש: 'רש השנה' - מלשון 'רש' ועני. וכמו שאמרו בגמרא בראש השנה (דף טז:) בדרשת הפסוק (דברים יא, יב): **אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דָּרַשׁ אֶתְּךָ תְּמִיד עֵינֶיךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּהַ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה**, א"ר יצחק: כל שנה ש'רשה' בתחילתה מתעשרת בסופה, שנאמר 'מראשית השנה' - 'מְרִשִׁית' כתיב (חסר אל"ף) - ועד אחרית סופה שיש לה אחרית". ע"כ. ופירש"י: שרשה בתחילתה - שישראל עושין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפילה, כענין שנאמר (משלי יח, כג) **תְּחַנּוּנִים יְדַבֵּר רֶשַׁע**, ע"כ. וכפי הנ"ל הרמז הוא: 'שישראל עושין עצמן רשין', כלומר שישראל אינם סומכים רק על הגדולים שביניהם שהם בחינת א', אלא עושים בעצמם בתשובה, ועושים את עצמם 'רשין', דהיינו 'רש השנה'. וזהו הרמז הנ"ל כי על ידי 'מנין' של עשרה אנשים פשוטים, זוכים להמתיק את עשרה שמות 'אלהי"ם' שהוא מנין 'רש השנה'. ואז זוכים למשוך את ה'אל"ף' שזה אלופו של עולם - הקב"ה.

ומה שעשינו חשבון לפי עשרה אנשים, כי כל מנין נחשב בעשרה אנשים, ואפילו אם יש אלף איש - העיקר זה עשרה אנשים שנמצאים שם (בחינת עשרה ראשונים שעל ידם באה השכינה) והם ממתקים את בחינת עשר שמות 'אלהי"ם', ואז זוכים ש'אלופו של עולם' נמצא איתם. ולכן צריך מאוד להדגיש כמה צריך גם את עבודת התשובה שלנו, של כל אחד ואחד, גם כשזוכים להיות אצל צדיק האמת ביאומן ראש השנה.

א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, י"א, י"ב – וכשנעשה חילוף לאות יו"ד באי"ק בכ"ר יצא – א' ב' א' ב', (כי היו"ד מתחלפת ב-א'). 'בניסן נברא העולם' זה מושלם והוא כסדר (א' ניסן זה יום ההולדת של רבינו) האדם השלם. אבל 'בתשרי נברא העולם' – זה בחינת שלא כסדר. ולמה הקב"ה ברא את העולם שלא כסדר? כדי שאנחנו נסדר אותו! כלומר אם הוא היה בורא את הכל כסדר, אז לא היה לנו מה לעשות, ועכשיו שבתשרי נברא העולם' שזה בחינת 'שלא כסדר', אז יש לנו עבודה לסדר את העולם.

כסדר ושלא כסדר - במה זה תלוי

ט. רבינו מסביר בליקוטי מוהר"ן (תורה פ"ב ח"ב) שיש בחינת כסדר, שלפעמים הולך לאדם כסדר, ויש בחי' שלא כסדר שלפעמים הולך לו שלא כסדר. מה זה בחינת שלא כסדר? מסביר רבינו, כל פעם שאתה רוצה דבר, ולא נעשה כמו שרצית – זה שלא כסדר רצית רפואה ופרנסה בשפע, שלום בית, נחת מהילדים – ולא נעשה כמו שרצית. רצית הצלחה בתורה, לזכות להתפלל בכוונה, לזכות לדביקות בה' יתברך, ואתה לא מצליח – זה נקרא שלא כסדר. שלא כסדר זה בחינת 'בתשרי נברא העולם', והעבודה שלנו היא בראש השנה לסדר את הדברים.

איך יתקן שילך לו הכל כסדר

י. ואיך זוכים שילך לאדם כסדר? אומר דוד המלך (תהלים קמה, ג): "מַלְכוּתְךָ מְלֻכּוֹת כָּל עֲלָמִים וּמִמְשָׁלְתְּךָ כָּכָל דּוֹר וְדוֹר", כלומר שעיקר הבריאה היתה בשביל לגלות את מלכותו של הקב"ה. מתי הולך לאדם כסדר, ומתי שלא כסדר? כשיש ח"ו לאדם גאווה והוא אומר 'אנא אמלוך', אני רוצה ולהחליט, והוא מתנהג כפי השכל שלו, וחושב 'אני המלך של עצמי' – אז הולך לו שלא כסדר. ומתי הולך לו כסדר? כשאדם מתבטל לקב"ה, והוא מתנהג לפי השולחן ערוך, יש לו צדיק ורב שמדריך אותו איך להתנהג, זה נקרא שהוא מתבטל לקב"ה. אבל כשאדם לא שומע, ועושה מה שהוא רוצה, בבחינת 'אנא אמלוך' אז המצב כזה הולך לו שלא כסדר, ולמה? כי הוא לוקח את הספירה האחרונה 'מלכות' לעצמו, ועושה אותה כאילו היא שלו, במקום לבטל את המלכות לספירות העליונות. ובשביל זה בא יום ראש השנה – והעבודה שלנו ביום זה לבטל את המלכות שלנו, ולתת את המלכות להקב"ה, להמליך

"קחו עמכם דברים" - זו עיקר התשובה

יא. היום נלמד תורה ע"ח בליקוטי מוהר"ן (ח"א) ושם רבינו מסביר איך לעשות את התיקון שבו ממליכים את הקב"ה – ע"י הדיבורים. רואים דבר מעניין, שעיקר מה שהקב"ה מבקש מאיתנו בעבודת התשובה זה שנבוא עם דיבורים – וזה זידי דברים'. וזה פלא, כי אצלנו זה הפוך, לפעמים כשבאים לבקש סליחה, אנחנו אומרים זה רק דיבורים אנחנו רוצים לראות מעשים, ואצל הקב"ה דווקא הוא רוצה מאיתנו דיבורים, כמו שכתוב (הושע יד, ג): "קחו עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵלַי" – כי עיקר התשובה זה זידי דברים'.

בפרשת כי תבוא שהיא סוף השנה כתוב "מראשית" מלא

ה. ובזה נראה להוסיף רמז נוסף על מה שאמר הגמ' כשישראל עושים עצמם כ'רשים' בתחילת השנה – הם זוכים להתעשר בסוף השנה. והראיה לזה בפרשתנו 'כי תבוא' – שקוראים בסוף השנה, שמתחילה בענין של הביכורים, וכתוב: "וְלִקְחֶתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה וְכוּ", המילה 'מראשית' מלא (עם א') – אנחנו מביאים ביכורים, על שזכינו לעשירות ולשפע, ולכן המילה 'מראשית' מלאה עם א'.

בתשרי נברא עולם - תשרי מרשית

ו. עכ"פ יש בחינת 'מרשית' בלי א' – בראש השנה, ויש 'מראשית' עם א' – בהמשך השנה, כי כשזוכים להיות רשים בראש השנה, אזי כל השנה כולה מתעשרת מיד אחר תחילתה ועד סופה. והנה בגמ' (ר"ה יא.) יש מחלוקת בין רבי אליעזר לרבי יהושע האם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא העולם, לר' אליעזר בתשרי נברא העולם, ולר' יהושע בניסן. ולמי שסובר בתשרי נברא העולם, אז זה מסתדר עם המילה 'מרשית' – בלי א', כי היא היפוך של אותיות 'תשרי', וזה שיטת רבי אליעזר, וכך נפסק להלכה, ולכן אנחנו עושים את ראש השנה בתשרי.

תשרי - תשר"ק ניסן א-ב כסדר

ז. מה באמת ההבדל בין תשרי לבין ניסן? תשרי זה בחינת תשר"ק, (האותיות מהסוף להתחלה, הפוך מהסדר הרגיל של האותיות א' ב' ג' ד') כתוב בהקדמת הזוהר, שכשנברא העולם באו כל האותיות מהסוף להתחלה ובקשו מקב"ה שיברא בהן את העולם, הגיעה אות ת' ובקשה שיברא בה את העולם. ואח"כ האות ש' והאות ק' והקב"ה אמר להן סיבה למה אי אפשר לברוא בהן את העולם.

כשהאותיות מהסוף להתחלה זה בחינת תשר"ק – 'בתשרי נברא העולם. ואיך תשרי זה בחי' תשר"ק? זה ב-א-א-י"ק בכ"ר. כלומר, ידוע שכל התורה נדרשת בחילופי אותיות וצירופי אותיות, ויש הרבה סוגים של חילופי אותיות, למשל החילוף הידוע א"ת ב"ש ג"ר ד"ק (שבו מחליפים את האות הראשונה באות האחרונה, וכן הלאה), ויש עוד כמה חילופים שאחד מהם נקרא אי"ק בכ"ר – שבו כל האותיות אי"ק (א' = 1, 10 = ק, 100 = י) הן מתחלפות ביניהן, וכן האותיות בכ"ר (שזה 2, 20, 200) מתחלפות, וכן הלאה (גל"ש, דמ"ת). וזה נקרא בקבלה חילוף של אי"ק בכ"ר.

הקב"ה ברא העולם ע"י האותיות, והוציא אותן ע"י חילופים וצירופים שונים, וככה הוא ברא בכל דבר ודבר ע"י צירוף האותיות שלו. ומי שידע את כל הצירופי אותיות האלה זה קבלה מעשית. ואם אנחנו מחליפים את הק' של תשר"ק באי"ק בכ"ר ל-יו"ד, יוצא המילה – 'תשרי'. ולכן באמת 'בתשרי נברא העולם' – זה בחינה שלא כסדר – כלומר שזה התחיל מהסוף להתחלה.

ניסן אביב - א' ב' כסדר

ח. לעומת זאת 'בניסן נברא העולם', 'ניסן' זה בחינת הבריאה כסדר, ניסן זה חודש האביב, נתבונן במילה 'אביב', יש שם

כתוב (בראשית ה, ב) "זָכַר וַיִּקְבְּהָ בְרָאשׁ, וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאשׁ", כשהזכר והנקבה הם ביחד, הבית מתוקן, ונקראים בשם 'אדם'. מתי יש בעיה? כשהם נפרדים כל אחד בפני עצמו, חוה בפני עצמה, ואדם בפני עצמו, ואז יש בבית הנהגה שלא כסדר.

הנהגת הבית הנכונה, זה כשהאשה מתנהגת כטבע האמיתי שלה והיא מתבטלת לבעלה. כמו שאמרו חז"ל: איזוהי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה" (כן כתב הרמ"א אבהע"ז ס"ט ס"ו, בשם תנא דבי אליהו ט). ולא כמו שהיום ניסו לשנות את הנשים מהטבע האמיתי שלהן לעשות את רצון בעליהן. רבינו מביא בתורה פ"ב (ח"ב) את הזוהר הקדוש (חקת ח"ג דף קפג:) שאומר 'בְּאֵתֶר דְּאֵית דְּכַר, נְקֵבָה לֹא אֲדִכְרַ תִּמְנֵן' – כך הביא רבינו, והלשון לפנינו בוזהר: וּבְאֵתֶר דְּאֵשְׁתִּיכַח דְּכַר, אֲפִילוּ מֵאָה נֹקְבָא, דְּכַר קְרִינֵן לְכֵלָא (ובמקום שִׁנְמֵצָא זְכַר, אֲפִילוּ מֵאָה נְקֵבָה, נְקֵרָא זְכַר לְכֵל). כלומר: במקום שיש זכר, הנקבה לא תופסת מקום. ולכן אם האשה בטלה לבעלה, יש שלום בבית והנישואין יכולים להתקיים. אבל אם ח"ו האשה לא רוצה להתבטל לבעלה, והיא אומרת 'אנא אמלוך', אז יש בעיות בשלום בית.

קטרוג הלבנה שלא רצתה להתבטל לשמש

יד. וזו הבחינה של 'קטרוג הלבנה' (חולין ס:) – מה הכוונה? הקב"ה ברא שני מלכים בכתר אחד, את השמש והירח באותו גודל. ואז באה הלבנה ואמרה להקב"ה: איך אפשר שיהיה שני מלכים בכתר אחד. ומה האמת? ודאי שאפשר שיהיו שני מלכים, גם את יכולה להיות גדולה וחשובה מאוד כמו השמש בעלך, אבל רק אם את מתבטלת, ואז לא יהיה מיעוט הלבנה, ויהיה לך את המקום שלך ואת החשיבות שלך, ויהיה לכם שלום בית. וכמו שכתב רבינו בחיי על הפסוק (בראשית ג, טו): "וְאֵל אִישׁוֹךְ תִּשְׁקֹתֶךְ": תִּשְׁקֹתֶה הַטְּבַעֲיִית שֶׁל הָאִשָּׁה הוּא לְקַבֵּל מְרוּת בְּעֵלָהּ, שְׂזָהוּ טְבַעָהּ, וְתִשְׁקֹתֶהּ, וְעַקְר שְׁלִמּוֹתֶהּ, וּמְלוֹי יְעוּדָהּ, בְּהִיּוֹתָהּ לְעֹזֵר לְבַעְלָהּ.

מהלכת בתאות לבו ומרחקת כל מה שישנא

טו. אבל מה שקורה היום, זה בדיוק הסיפור של קטרוג הלבנה שאמרה: אי אפשר לשני מלכים בכתר אחד. כי האשה אומרת, גם אני שווה לבעלי, אני גם רוצה להחליט ולקבוע בבית, והיא מנהיגה לכיוון שלה, והבעל מנהיג לכיוון שלו, ויש מחלוקת בבית ח"ו, בבחינת 'אין שני מלכים בכתר אחד'. ומה העצה של הקב"ה לזה? 'לכי ומעטי את עצמך', כלומר, גם אם את לא מסכימה עם בעלך תלמדי לעשות את רצונו, תנסי להתבטל אליו, ולהלך בדרכי לבו.

וכלשון הרמב"ם (אישות טו, כ): צוּוּ עַל הָאִשָּׁה שֶׁתְּהִיָּה מְכַבֶּדֶת אֶת בְּעָלָהּ בְּיֹתֵר מִדְּאֵי וְיִהְיֶה עָלֶיהָ מִרְאָא מִמֶּנּוּ וְתַעֲשֶׂה כָּל מַעֲשֵׂיָהּ עַל פִּי. וְיִהְיֶה בְּעֵינֶיהָ כְּמוֹ שֶׁר אוֹ מֶלֶךְ. מְהֻלָּכַת בְּתַאוֹת לְבוֹ וּמְרַחֶקֶת כָּל מַה שִׁישְׁנָא. וְזֶה דְרָךְ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים וְהַסְּהוּרִים בְּזוּגָן, וּבְדַרְכֵי אֵלּוּ יִהְיֶה יְשׁוּבָן נְאֻם וּמְשַׁבָּח, עִכ"ל. זוג מושלם הוא שאף שהאשה תהיה באותו חשיבות כמו הבעל, אבל

וכמובן העיקר שזה יהיה דיבור אמיתי, אם הדיבור לא אמיתי, הוא אינו כלום, וכשיש דיבור של תשובה אמיתי – נעשה התיקון. רבינו מסביר ש'דיבור' זה השכינה הקדושה – שהיא בחי' הדיבור, וכשאדם אומר את הווידי דברים, הוא מחזיר חזרה את השכינה למקומה. ונבאר את הדברים: כי כשאדם ח"ו נופל בחטא, אז השכינה נמצאת עם האדם בגלות, איפה שהוא נמצא. ומה התיקון לדבר הזה? מסביר רבינו, כשאדם מדבר דיבורי קדושה בבחי' "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'", ואז החזרת את השכינה בחי' הדיבור ואת המלכות למקום שלה וזה התיקון שנדרש מאיתנו לתקן ע"י כוח הדיבור של תשובה.

כתוב בפסוק (שיר השירים ה, ו) "נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְרוֹ". מסביר רבינו מה זה 'נפשי יצאה בדברו'? כל נשמות ישראל יוצאים מהדיבור של הקב"ה, וזהו: 'נפשי (של כל אחד ואחד מישראל) יצאה' – איך היא יצאה ונבראה בעולם? 'בדברו' – מהדיבור של הקב"ה, כלומר הולדת נשמות עם ישראל, זה נעשה ע"י הדיבורים של הקב"ה. והיות שכל התכלית של בריאת העולם היא לגלות את מלכותו של הקב"ה – והמלכות היא כח הדיבור כמו שכתוב בפתח אליהו: 'מלכות-פה' תורה שבעל-פה קרינן לה, וגם כתוב: 'אין מלך בלא עם' – כלומר, בלי שיש נפשות ישראל, אין לקב"ה כביכול על מי למלוך. נמצא שהמלכות של הקב"ה היא ע"י הבחינה של 'נפשי יצאה בְּדַבְרוֹ', שהן כל נשמות ישראל שנולדו מכוח הדיבור של הקב"ה. ולכן גם התיקון על החטאים, שהם בחינת היפך המלכות של הקב"ה כביכול, בזה שאין אנחנו עושים את רצונו, זה להחזיר חזרה את המלכות על ידי זידי דברים'.

סליחות וידי שעל סדר תשר"ק

יב. וזה הסיבה שיש לנו שני סוגי וידוי, יש את הוידוי הרגיל (אשמנו, בגדנו, גולנו) לפי סדר הא' ב', ויש את הוידוי של 'על חטא' – שהוא גם נאמר בסדר אותיות הפוך (ת/ש/ר/ק) ושני הסדרים האלו זה בחינת: אור ישר, ואור חוזר. הוידוי הרגיל זה אור ישר, והוידוי ההפוך זה אור חוזר. ולמה נזכרים בוידוי שיש סדר אותיות של תשר"ק? לפי רבינו זה מבואר היטב, כי כל הענין בוידוי דברים, זה לתקן את התשר"ק, את בחי' שלא כסדר, את האותיות שמהסוף להתחלה, האותיות של בחינת 'בתשרי נברא העולם', של בחינת שלא כסדר, ובוידוי דברים, אנחנו מסדרים בעצמנו את הוידוי על הסדר של תשר"ק כדי לתקן את מה שלא כסדר. גם בסליחות אנחנו אומרים פיוט תְּמַהֵנוּ מְרַעוּת, תִּשְׁשׁ כִּחְנוּ מְצַרּוּת, שְׁחַנוּ עַד לְמָאֵד, שְׁפַלְנוּ עַד עֶפְרָה, רַחוּם כִּן הִיא מְדַתְנוּ, קָשִׁי עֶרְף וּמְמָרִים אֲנַחְנוּ וכו', שהוא מסודר על פי סדר"ת תשר"ק – 'אור חוזר'.

אד"ם - שם הוי"ה במילוי אלפין

יג. רבינו מסביר עוד בתניינא תורה פ"ב, שיש שם 'אדם' – שם הוי"ה במילוי אלפין (יוד ה"א וא"ו ה"א) וזה שם מ"ה גימטריא 'אדם' (20+6+13+6=45). וכשנחשב את המילוי של שם מ"ה בלי שם הוי"ה הפשוט שהוא 26 (כלומר נפחית: 45-26=19) יוצא 19 – גימטריא 'חוה'. כלומר, שם מ"ה זה גימ' 'אדם', והמילוי של 'אדם' יוצא 'חוה'.

לעזור ולסייע לבעלה. בספר 'בית אימי' על הרבנית בת-שבע קניבסקי (אשתו של ר' חיים), מסופר איך צמח כזה אדם גדול שלא היה לו סיג ושיח עם שום דבר בעולם הזה, ואחד הסודות היו, כי מאחוריו היתה אישה שהתבטלה אליו בביטול הכי גדול שאפשר – ולחלוטין. ולכן באמת הם זכו לאהבה גדולה ביניהם. הם ממש היו בבחי' 'שני מלכים בכתר אחד', כדאי לקרוא את הספר הקדוש הזה 'בית אימי', לדעת כיצד התנהגה אחת מגדולי צדיקות של הדור, אשרי לה.

הטעם שצריך צמצום בשביל הבריאה

יט. רבינו בתורה ע"ח (ח"א) פותחת בפסוק (שמואל א' ב, י) 'וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וַיְרַם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ' (תורה הזו נאמרה ב"ה שנת תקס"א, והיא התורה הראשונה מהתורות שנאמרו בראש השנה ונכתבו בליקוטי מוהר"ן). ואומר רבינו: שבפסוק כזה מרומז בחינת משיח, ורוח הקדוש, ויחוד קדש שא ברין הוא ושכינותה, ותחית המתים, וכל זה העבודה של ראש השנה. וז"ל: "כי תחלת הבריאה היה בדי שיתגלה מדת מלכותו, ויא שהקב"ה ברא את העולם כדי שהוא יקרא מלך, ושיהיה נבראים שהוא מלך עליהם). ומחמת גדל הארתו לא היה באפשרי לקבל, והכרח להתצמצם בתוך עולמות", ע"כ.

פ"י, אם היה האור אינסוף מאיר בשלימות – היינו בטלים כולם, ולמה? כי כל המציאות של נבראים – זה שיש לו גבול, וכל הענין של בורא, זה שאין לו גבול, ואם אור האינסוף מאיר בלי גבול, אז כל הנבראים שיש להם גבול, היו בטלים שם, ואין מציאות של נבראים. ולכן ה' יתברך עשה צמצום תוך העולמות, והצמצום גורם למציאות של הנבראים, בגלל שהאינסוף כביכול הסתלק משם.

וממשיך רבינו: וזה "מלכותך מלכות כל עולמים" – הינו שמינת מלכות התלבש בתוך עולמות בדי שנוכל לקבל. אבל עדיין, אף שהוא יתברך כביכול צמצם עצמו, עדיין: ואין מי שיקבל על מלכותו. ולכן יוצאות נפשות ישראל, שיקבלו על מלכותו 'כי אין מלך בלא עם'.

כיצד על ידי העונות נעשה ח"ו פגם בשכינה

כ. עוד מבואר שם שהשכינה שורה עם ישראל גם בזמן שאנחנו טמאים וחוטאים חס ושלום. ולכן כל פגם שאנחנו פוגמים – אנחנו פוגמים כביכול בשכינה הקדושה. ולכאורה דבר זה צריך להסביר, כיצד בעונות שלנו אנחנו פוגמים חס ושלום בשכינה. רבינו ה'בן איש חי' (שההילולא שלו בייג אלול) בספרו 'סוד ישרים' (סי' א, זה שורת על דרך הקבלה שנמצא בסוף כל חלק של ספריו שורת רב פעלים), מביא שאלה ששאלו אותו, מה הכוונה בתיבת 'שכינה'?

והשיב: שהמילה 'שכינה' – זה מלשון שכן, ומלשון שוכן, כלומר ההתגלות הקב"ה כאן בעולם – זה נקרא 'שכינה'. ואיפה הקב"ה מתגלה? בעם ישראל. ולכן השכינה נקראת 'כנסת ישראל' כלומר, שבכל יהודי יש חלק אלוה ממעל, כמו שכתוב (איוב לא, ב) "וַיְהִי חֵלֶק אֱלֹהִים מִמְּעַל", ואם כן יוצא, שבכל יהודי יש חלק של

תהיה מתבטלת אליו, כמו שהקב"ה ברא שני מלכים בכתר אחד, השמש והירח, והמצב המתוקן היה שהלבנה לא תקטרג, אלא תסכים לבטל את עצמה לשמש, ואז היו יכולים להיות שני מלכים בכתר אחד.

כשהאיש לא זכה מחמת עוונותיו אשתו מנגדת לו

טז. אכן מה שגורם שהאישה לא תהיה בטלה לבעלה זה מחמת עוונות בעלה, כי דרשה הגמ' (יבמות סג): 'זכה עוזרתו, לא זכה כנגדו'. שאם הוא זכה – יש בחינת 'שני מלכים בכתר אחד'. אבל אם הוא לא זכה יש כנגדו את קטרוג הלבנה – של אשתו. עכ"פ למדנו ששלוש בית אמיתי זה לא דבר פשוט בכלל, כי כמו שהיה עם השמש והירח, שלא היה להם שלום בית, ומיד שנבראו: הלבנה – שהיא בחי' האשה אמרה: 'אי אפשר לשני מלכים בכתר אחד', ומזה יש את הקטרוג בכל שלום בית. אבל בכל אופן אם הבעל הוא בחינת 'זכה' – אזי תהיה לו אשה טובה דוקא.

פנימיות הענין שבהרבה דברים נשים שוות היום לגברים

יז. אנחנו כבר בשלבים מתקדמים של הגאולה, שאז יתקיים הפסוק (ישעיה ל, כו): 'וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֹמָה', וכמו שמסביר האר"י ז"ל, שתחזור להיות בחי' שני מלכים בכתר אחד. הסברנו כמה פעמים, שאם רואים איזו הנהגה בעולם, זה לא נכון לומר שכל העולם לא בסדר וכו', אלא לדעת הכל זה מלמעלה. ולפי"ז הסיבה שבדור האחרון יש את תנועת הפמיניסטיות שהאישה יש לה דיעה מעצמה והיא רוצה להיות שווה לגבר, היפך מדעת תורה. והיפך ממה שהיה בדורות קודמים בכל העולם, שהאשה היתה כנועה לבעלה, כי הגבר היה יוצא לפרנס, והאישה היתה עובדת בבית, ואז הנשים אפילו היו יודעות קרוא וכתוב, והיא היתה תלויה בבעלה לחלוטין, בבחי' 'לכי ומעטי את עצמך'. וכך זה התקיים במשך כמעט ששת אלפים שנה, ופתאום במאה שנה האחרונות הכל השתנה לגמרי, ומה הסיבה בפנימיות?

כיון שאנחנו בדור של הכנה לגאולה, והלבנה מתחילה להיות בבחינה של 'וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֹמָה' – להיות השמש והירח שוים, ואף שודאי הכוונה בפסוק באופן מתוקן, וכמו שאמרנו מקודם, שזוג מושלם שהבעל והאשה שוים, ובכל אופן האשה מקבלת את דעת בעלה, והמהלכת בתאות לבו. ואילו עתה אנחנו רחוקים עדיין מהמצב המתוקן הזה, כי אדרבה רק מרגישים יותר את הבעיה של קטרוג הלבנה, שאי אפשר לשני מלכים בכתר אחד, והבית שהוא ה'כתר', הרבה פעמים נשבר בגלל הדברים האלה. אבל בכל אופן, גם הנהגה זו אף שאינה מתוקנת היא הכנה להנהגה המתוקנת שתהיה בימות המשיח שיהיו איש ואשה שוים, בבחינת שני המאורות הגדולים, השמש והירח בכתר אחד.

הנשים הצדקניות בישראל היו מתבטלות לבעליהן הצדיקים

יח. כשקוראים סיפורים על רוב גדולי ישראל, אחד הדברים שרואים על פי רוב, הוא שהרבנים היתה מבטלת את עצמה לחלוטין לבעלה הרב, וכל עניינה מתחילה ועד הסוף זה רק איך

לתקן את הפגם שפגמנו בתורה

כה. אבל זידיי דברים שעושים אותו לפני תלמיד חכם האמת, היינו מה שרבינו מזכיר בתורה ד' בענין זידיי דברים, וזה בא לתקן את הפגם שפגמנו בהאותיות של התורה הקדושה, על ידי העוונות שלנו. כלומר, שכל פעם כשאדם ח"ו חוטא, הוא פוגם באותיות של התורה ששם כתוב את האיסור שהוא עבר, למשל אדם אכל דבר אסור, אז נעשה פגם באותיות הפסוק של מאכלות אסורות, כי הוא לקח את האותיות הקדושות של התורה וצירף אותם בצירוף של שמות טומאה, וזה נחקק על העצמות שלו. ולמרות שאותיות אלו באות מהפסוקים הקדושים של התורה, מ"מ מחמת העוון האותיות מהתכות בצירופים של שמות טומאה ונחקקות בעצמות החוטא, ולכן בזמן שאדם ח"ו עושה עבירה, אותיות הקודש של התורה נהפכים לשמות של טומאה ע"י צירופים, וזה נחקק על עצמותיו, כמו שכתוב (יחזקאל לב, כז) "וְנִתְּהִי עֲוֹנֹתָם עַל עֲצָמוֹתָם", וזה עושה לאדם את כל היסורים של מחלות רח"ל, שאדם נעשה חולה, מלבד כל מיני עונשים ויסורים, וכל זה בגלל שבעצמות הגוף של האדם חקוקים שמות טומאה.

ביצד יוציא את השמות טומאה החקוקות על עצמותיו

כו. ואיך מתקנים את זה? אומר רבינו, שצריך להוציא את החקיקה הזאת מהעצמות, וכאן כביכול אומר הקב"ה: שהתיקון הזה לא נעשה בשמים, בגלל שהתורה ניתנה בארץ, כמובא בגמ' (בבא מציעא דף נט:) במחלוקת על 'תנורו של עכנאי, עמד רבי יהושע על רגליו ואמר (דברים ל, יב): "לא בשמים היא".... אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני. ומכיון שהתורה לא נמצאת בשמים, ולכן אין תלוי בלמעלה התיקון הזה שפגם בתורה, כי זה תלוי בחכמים והצדיקים שנמצאים כאן בארץ. והיות שמדובר על פגם התורה לא מספיק צדיק אלא צריך צדיק וגם חכם.

היות שהתורה של התלמיד חכם הוא יכול לתקן מה שפגמנו בה

כז. ומה הסיבה שחכם וצדיק האמת כן יכול לתקן את הפגם הזה שיש באותיות התורה? הגמרא (קידושין לב:) דנה בענין האם תלמיד חכם יכול למחול על כבוד תורתו, רב חסדא אומר, כיון שהתורה של הקב"ה, כמו שכתוב (תהלים א, ב): "כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְּצוּ" ולכן ת"ח לא יכול למחול, ולדעת רב יוסף ורבא ת"ח יכול למחול על כבודו, כי כתוב: "וּבְתוֹרַתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה". שואלת הגמ': יש סתירה בפסוקים, האם התורה שייכת להקב"ה או לצדיק? ואיך ניישב את הפסוקים ומתרגמת הגמרא, לפני שאדם לומד תורה, התורה שייכת להקב"ה ואחרי שלמד את התורה – התורה שייכת לתלמיד חכם שלמד אותה. ויש בזה נפקא מינה למעשה בנידון שאמרנו, שמכיון שהתורה היא של התלמיד חכם שלמד אותה, ממילא הוא יכול למחול על כבוד תורתו.

ויש בזה גם נפקא מינה לענין זידיי דברים, שהיות שהתורה שייכת לצדיק וחכם האמת, הוא כמו בבעלים על התורה, והיות שכן, ע"י הווידיי דברים שלך לפניו בערב ר"ה – הוא יכול לתקן חזרה את כל הצירופי אותיות שפגמת בהם בחטאים שלך. ואם כן יוצא,

שכינה שנמצא בו. וכיון שבכל יהודי כביכול מלובשת השכינה, לכן אם חס ושלום עושים איזה חטא, פוגמים בשכינה הקדושה.

הטעם שמצות 'אהבת ישראל' כל כך חשובה

כא. דרך אגב, זו גם הסיבה ליקרת המצוה של 'אהבת ישראל' שהיא מצוה כל כך חשובה, והיא 'כלל גדול בתורה'. בגלל שע"י 'אהבת ישראל' – שאדם אוהב כל יהודי מעם ישראל, הוא מחבר את כל חלקי השכינה שנמצאים בין ששים ריבוא יהודים. ועכשיו שאנחנו לפני ראש השנה וכיפור, מובא בגמרא (יומא פה:) שעוונות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר, אבל עוונות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר, עד שיפייס את חברו. כי הנקודה שתהיה אהבה בין יהודי ליהודי, וזה דבר מאוד חשוב, כי אם יש ח"ו מחלוקת בין שני יהודים פירושו של דבר שהם מפרידים בין שני חלקי השכינה, וכל הענין שיהיה ייחוד בין כל חלקי השכינה שנמצאים ומלובשים בששים ריבוא נשמות ישראל.

הידיי דברים משיב את השכינה למקומה

כב. וכיון שהשכינה נמצאת בכל יהודי ויהודי, ולא עוזבת אותו לרגע אז יש גם בחינת (ויקרא טז, טז): "הַשׁוֹכֵן אִתְּם בְּתוֹךְ טְמֵאוֹתָם" – כיון שבכל יהודי מיהודי יש בו "חֶלֶק אֶלֹהִים מִמְעַל" – יש בו חלק מהשכינה, אז אם ח"ו הוא חוטא, אז הוא לוקח איתו את החלק של השכינה למקום הלא טוב שהוא נמצא שם. והתיקון לזה, על ידי שמחזיר גם את השכינה חזרה. וזה מה שאמרנו שע"י הווידיי דברים אני משיב את הדיבור שזו השכינה חזרה למקום הקודש, אל שורשה העליון, ומוציא אותה מתוך הטומאה.

תשובה - ה' אחרונה שהיא השכינה

כג. וזה פירוש 'תשובה' – 'תשוב' – ה'. ולמה ה-ה' צריכה לשוב? אלא בגלל החטא היתה הפרדה בין אותיות יה"ו לבין – ה' האחרונה של שם הוי"ה, שזו השכינה הקדושה. כי מתקיים בו "הַשׁוֹכֵן אִתְּם בְּתוֹךְ טְמֵאוֹתָם" – שהוריד את השכינה שיש בו, כי הוא מעם ישראל, אל מקום הטומאה. ומה עושים בתשובה? משיבים חזרה את ה-ה' לשם הוי"ה, וזה הפירוש המילה: 'תשובה' החחנן 'תשוב' – ה' שנפרדה בחטא, ועתה היא חוזרת חזרה. ועושים את הדבר הזה ע"י וידיי דברים. שאדם מתוודה לפני ה' ית' על כל חטאיו ועוונותיו ושב בתשובה שלימה.

'ידיי דברים בפני תלמיד חכם האמת'

כד. אכן חוץ מעבודה זו צריך לעשות עוד עבודה של וידיי דברים, כי אנחנו עושים זידיי דברים בפני תלמיד חכם האמת, שזה עוד עבודה שונה, שעיקר זמנה הוא בערב ראש השנה. כלומר, עד עכשיו דיברנו על וידיי דברים הרגיל שעושים בכל יום, ובפרט בחודש אלול, ואמנם בראש שנה לא עושים וידיי, אלא רק בזמן תקיעת שופר עושים וידיי במחשבה, אבל בכל תפילות יום כיפור יש וידייים, וזה הווידיי שעושים לפני ה' יתברך להשיב את השכינה, ולתקן אותה מכל הפגמים שפגמנו בה, שזה 'תשובה' – תשוב ה' וכנ"ל.

לעובדא ולמעשה בוידי דברים בפני הצדיק

ל. איך עושים את סדר הזווידי דברים? ובכן, הדרך הכי טובה זה ללמוד את תורה ד' בליקוטי מוהר"ן, ולאחר מכן להתפלל את תפילה ד' בליקוטי תפילות. והדבר העיקרי זה לעשות את הזווידי של רבי ניסים גאון (שאמרים בתפילת יום כיפור), כי הזווידי שם הוא בשפה ברורה, ולהתוודות מילה מילה, וכך לעשות את הזווידי דברים מתחילתו ועד סופו – לפני צדיק האמת, כדי שנהיה מוכנים לפני ראש השנה – יום הדין, שזהו יום המשפט שבו קובעים לכל אדם מה יהיה לו בכל השנה, בענין הבריאות, הפרנסה, שלום בית, ילדים וכו', כי אם ח"ו חקוקים על עצמותיו שמות טומאה, זה ח"ו יכול לעלות לו בבריאות, או בכל מיני יסורים והפסדים רח"ל, וחבל לפספס את ההזדמנות היקרה הזאת להגיע נקי לראש השנה, ע"י הזווידי דברים לפני צדיק האמת, שמתקן את כל שמות טומאה שחקוקים בך, וכך הוא זוכה בראש השנה להיכתב לשנה טובה ומבורכת בכל העניינים.

ולכן קודם ראש השנה לעשות את הזווידי דברים באומן, או לנסוע למירון, ולשבת שם ולעשות את הזווידי דברים, ואם אפשר להגיע לבכייה ולהוריד דמעות על עוונותיו, ולעשות שם תשובה אמיתית מכל הלב, מתוך אהבת השם יתברך, וע"י שאדם יזכה לתשובה היקרה הזאת, בעז"ה יזכה להיכתב לחיים טובים ובריאים בראש השנה. ובאומן אנחנו עושים תמיד את הזווידי דברים בערב ראש השנה, וזה דבר מאוד חשוב לתת לב על זה, כי לפעמים גם שם היצר הרע מבלבל אותנו עם כל הסידורים של הדירה וכו', או לאלו שמגיעים ברגע האחרון לפני ראש השנה, כמו השנה מי שיוצא במוצאי שבת הוא ממש בא ברגע האחרון.

ולכן צריך להחזיק חזק את הענין החשוב הזה של הזווידי דברים, ואם אדם חושש שהוא לא יספיק לעשות את הזווידי דברים בערב ראש השנה, אז כדאי ולעשות שם את הזווידי דברים כמה ימים לפני ראש השנה. וזוכה בעזרת השם לתיקון האמיתי, בין לתקן את השכינה, ובין לתקן את התורה, בשני הסוגים של הזווידי דברים וכו"ל. וזוכה כולנו לכתיבה וחתומה טובה ולשנה טובה ומבורכת בכל העניינים ולביאת משיח צדקנו, אמן ואמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

כשאתה עושה וידי לפני הקב"ה, זה לתקן את הפגם של החטא שנעשה בשכינה כי כל חטא פוגם בשכינה וכו"ל, כי לקח אותה למקום הטינופת של החטא, והיות שהכינה שורה איתנו לכן אנחנו פוגמים בה. וע"י הזווידי דברים לפני ה' יתברך, שזה הזווידי הרגיל שאנחנו עושים בכל יום ובפרט בימי התשובה. מתקנים את הפגם בשכינה.

אבל מה שאדם פגם באותיות התורה קדושה, ונעשה מהן צירוף של שמות טומאה שנחלקק על עצמותיו וכו"ל, שמזה אדם סובל יסורים של המחלות השם ישמור, את זה כביכול הקב"ה לא מתקן – כי זה פגם בתורה הקדושה שכבר אינה נמצאת בשמים, אלא רק הצדיק חכם האמת. שהוא מחזיר את הצירופי האותיות שמהם נעשו השמות הטומאה הללו, להיות חזרה דברי תורה, ועל ידי זה יוצאת חקיקת שמות הטומאה מעל עצמות האדם, וניצל מהם.

המקום לעשות את הזווידי דברים בפני הצדיק רק באומן

כת. אמרנו שהמקום הכי טוב לעשות את הזווידי דברים הוא בציון הקדוש באומן, כי שם זה המקום הציון של הצדיק שגילה את הסוד הזה. והסיבה, כשאתה מפקיד צ'ק בבנק, צריך למשוך את הכסף מהחשבון של בעל הצ'ק, אבל אי אפשר למשוך את הכסף הזה מחשבון אחר שלא של בעל הצ'ק. רבינו כשאמר תורה, הוא נתן לנו צ'ק פתוח, שאם נעשה כך וכך, נקבל כך וכך, נזכה כך וכך, נתקן כך וכך.

ולכן אנחנו באים אצלו, ומשתדלים לעשות את התיקון בדיוק כמו שהוא אמר וציוה, ואז הוא יש לו כביכול את האחריות לפרוע את הצ'ק שהוא עצמו כתב בליקוטי מוהר"ן. אבל אצל צדיקים אחרים, הם לא יכולים לעשות את הפעולות האלה, כי זה לא החידושי תורה שלהם. ולכן בוידי דברים אמרנו כמה פעמים, שענין זה אי אפשר לעשות בפני שום צדיק אחר, לא בפני הרב שלך, ולא בפני שום אחד. ואפילו על ר' נתן, רבינו ציוה לר' אליעזר יהודה שלא יעשה בפני וידי דברים, והמקום היחיד שאפשר לעשות את זה הוא בציון של רבינו הקדוש באומן, אצל בעל השטר, שהוא צדיק וחכם האמת, בחינת תורה דיליה.

אם אדם אנוס ולא מגיע לאומן יש אפשרות גם במירון

כט. ולכן מי שבעז"ה יזכה להיות באומן בראש השנה – מצויין, יעשה שם את הזווידי דברים, אבל מי שמשום איזו סיבה אדם לא לא זוכה לנסוע אל רבינו. יש שיחות שרבינו כשהיה בארץ ישראל עשה דרך ומצב שכשלא יוכלו להגיע לאומן, שיש גם איזה בחינה של תיקון במירון, כידוע השיחות הקדושות בענין זה שמסר מוריני ר' אברהם שטרנהארץ זיע"א בעניינים אלו. ולכן יוכל להיות בראש השנה אצל רשב"י במירון, ובערב ראש השנה יעשה שם את הזווידי דברים. וגם אם זה אין לאדם אפשרות, שימצא זמן בשבוע הבא באיזה יום לעלות למירון, ולעשות שם את הזווידי דברים אצל רבי שמעון בר יוחאי.